

Any XIV

Barcelona 5 de Setembre de 1901

SETMANARI CATALA
10 CENTIMS lo número

Copia fot. de A. Esplugas.

Jo ab lo vi no hi faig gran festa
y may he perdut la testa
ni que fos ab malvasia...
mes á tot' hora pendria
una turca... com aquesta.

Com anavam dihent...

Segons notícies confidencials, qual procedencia es clar que no descobrirém, havèm sapigut que la *Crònica* de la setmana passada que intitulavam «Revolució nocturna» va causar fonda sensació en elevadas regions. Tan elevadas com las en que viuen y medran eixas notabilitats del *demi-monde* barceloní que responen als armoniosos noms de guerra de la *Paquets*, la *Nas-llarch*, la *Esmocablens* y la *Penjada*...

Tan elevadas com las en que s' agitan y celebran sos conciliábuls las *columnas* del desordre públic barceloní quals regions venen á ser las *golfas* del edifici tant conegut de la Plassa de Palacio.

Tan ells com ellas, tant las altrás *golfas* del *gato* com los *golfos* de xarrasco y tranca, encarregats de garantir la vida de 'ls ciutadans, s' entregaren á profundas disquisicions sobres l' article de referencia y tant ells com ellas acordaren per unanimitat *felicitar* al seu humil autor, si algún dia caygués á las sevas grapas... ¡Moltas gracias per tant senyalat honor!... pero, anticipadament declaro que renuncio á tota mena d' obsequis, y de la mateixa manera que no 'm pendrán per altre en los *palaus encantats* que albergan fadas... estantissas, no crech may—Sant Fariol y Sant Dimas me 'n guardin—donar ocasió á que 'ls *guapos* del Govern civil 'm demostrin sa gratitut, colmantme d' obsequis allá en las soletats *parassitarias* del según pis de la Plassa de Palacio.

L' éxit, donchs, de l' anterior article, m' obliga á afegir'hi una penjarella, una adició indispensable que, com l' anterior, desitjaria que llegís lo senyor Socías ja que per sa qualitat de *novatò* en l' ofici de Ponci barceloní, ha de resultarli instructiva sa lectura.

*
**

«Las personas se trovan que las montanyas no,» diu l' adagi y per corroborar'ho vaig ensopegarme l' altre dia de mans á boca ab lo meu dido, convertit *nada menos* que en guardia del municipi.

Jo, que soch curiós per naturalesa y periodista de *profecia*, quan trobo una *autoritat*—per minima que siga—no puch estarme de interviewarla y aixís es que, després de 'ls obligats «com va» y «com vé» vaig volguer sapiguer quin pá s' hi dona al cos de 'ls Xanxas municipals de desde que 'l senyor Cases de Tord remena las cireras.

—Bé, va dirme 'l meu dido, transformat per *accidens* en sangonera de la Ciutat. Per ara va bé. Molta rigidès, molta serietat, molta ordenansa pero sembla també que la justicia no 's queda endarrera. Els que no som maymòns y 'ns preném pe 'l terme serio lo del honor del uniforme, trobém que 'l nou comandant va pe 'l bon camí. Fins 't bastaré á dir que si la paga 'ns arrivés una mica més, aviat lo ser municipal vestiria bastant, perquè 'l nostre jefe ne farà un *cuervo* ben vist, tant ben vist com ho era la guardia civil... avans de que tinguessin necessitat de ferla inviolable.

—¿Donchs com s' explica dido, vaig replicar, que sent tan rígid el Comandant y volguentvos fer cumplir tant, encare campi la gent de mal viure, y sigui Barcelona una sucursal de Sierra-Morena y 's fassi necessari el continuo clamoreig de 'ls periódichs?...

—Ay, fill meu! Aixó es molt llarch d' explicar. Tu no comptas segurament ab els *teressianos*.

—¿Els noys de las escolas teressianas?...

—No; els que gastan *teressiana* per tot dia, los del ordre, ¿sabs?... ¿Vols que t' ho digui clar? Mentre hi hagi *teressianos*, la seguritat serà un *misto* ó un mito ó com se digui.

—Veyám, veyám, expliqueume aixó, vaig respondre, mort de curiositat.

—S' explica molt facilment. Tu veus un *mossega*, un *carterista*, un *enterrador* en plé exercici de sas funcions ¿no es aixó? Li donas l' alto—un *teressiano* potser no li donaria — 't vol fugir, xiulas y surten per ajudarte un núvol d' agents. Lo detenen y s' emportan el prés. A l' endemá hi ha barallas entre la gent del bronze, t' hi barrejas, s' hi barrejan els del ordre, 's fan presóns... y se las emportan ells. A l' altre hi ha un atracó. Tu t' hi posas, sabre ó revólver en ma. Venen los del ordre y s' emportan al atracador. Donchs bé; als quatre dias, el *mossega*, el pinxo, l' atracador que tu 't creyas ja camí de Cartagena, 't passa pel costat ab la rialla als llabis y rumbejant grossos anells y agullas de corbata fruyt de sa industria... ¡Tot per obra y gracia de 'ls *teressianos*?

—Pero ¿que no hi ha tribunals de justicia?

—Es clar que n' hi ha. Pero tu infeís, no ignoras que també hi ha una tarifa ó més ben dit dugas, una en lo Govern y altra en los juijats. Segons la quantia del fet—y si nosaltres no hi hém intervingut—la *tarifa* 's paga en la Plassa de Palacio y á l' endemá mateix... *ancha Castilla*.

Si nosaltres ó 'ls serenos hi hém tocat algún pito, allavors la *tarifa* s' aplica per la gent de ploma. En un cas ó altre, resulta que pagant segons *tarifa*, 'ls maldecaps s' evitan, la llibertat está al alcans de la má y entretant que 'ls *teressianos* fuman puro, nosaltres escupim y mirém com lo que ahir detinguerem, avuy 's fa passejar en cotxe voltat de *maturrangas*.

Naturalment, quan hi ha sanch ó escándol entre mitj, l' aplicació de la *tarifa* 's fa més difícil y á voltas impossible. Aixó es lo que deploran molts *teressianos*, los quals no s' amagan de dir als protagonistas;—Tros d' animal ¿qui no 't feya avisar avans, que volias fer aixó y si *de cas* jo t' hauria detingut?

—Pero didot, aixó es monstruós!...

—Tant monstruós com exacte. Si vinguessis al meu punt 't signaria cada nit lo bó y millor de la pilleria barcelonina. T' ensenyaria á un *xato* que malferí un camarer de café á traició y al mes escás 's passejava per la Rambla. Pagá las dugas *tarifas*. T' ensenyaria un fulanet que deixá sech al fill d' una *geperuda*. Joch de pocas taulas; «paga la tarifa y vete»... T' mostraria un *sutanet* qu' encare no fa quinze dias assaltá un tranvia ab una teya de mitja cana. Al endemá era al carrer, *mediantibus illis*... T' ensenyaria un *senyorito* que per jugar, casi t'eu del mon á una infelissa *Margarita*. Aquet no passá del quartelillo gracias á la *tarifa*... Y aixís, demana...

—¿Y cóm s' arreglaria aixó?

—Donchs suprimint els *teressianos* d' una plomada. Los serveys que nosaltres fém, en los periódichs surten com desempenyats per ells... s' explica; una part del producte de la *tarifa* serveix per pagar puros y cafés als gacetilleos. Quan van mal dadas y es questió d' apretar las clivellas, no se 'ls veu enlloch... fins á la hora de ferse cárrech del prés.. per aplicarli la *tarifa* sempre. Quan se tracta d' un verdader servey d' abnegació, valor ó altruisme, la *tarifa* 'ls veda intervenir hi. En una paraula; constitueixen un destorb, un entrebanch, una verdadera neutralisació de tot lo que puguém fer de bó 'ls altres *cueros*. En aquestas condicions ho repetixo; la supressió de 'ls *teressianos* convertiria la ciutat en una bassa d' oli.

—V: ja que no será tant, didot!...

—¿Que no será tant?... Escolta l' últim detall. En cert carrer funciona una *casa* ahont s' hi reuneixen els timadors d' alto *copete*. A' li hi van els productes de tot lo que fa la gent de l' hampa. Allí 's *combinan negocis*, s' ultiman *plans*, y surten alhajas y carteras camí de 'ls montepios. Alló es un centro y una casa de *banca* á la vegada. Los de marras ho saben, coneixen el número, pis y porta; están al tanto de 'ls *clientes* qu' entran y surten y fins diré que de 'ls *negocis* que 's *combinan* .. Donchs la *casa funciona* sense destorb, casi, casi pagant contribució, puig satisfá la *tarifa*. ¿Qué fan els *teressianos*? dirás ¿Per qué no s' hi presentan un dia y copan la casa y 'l personal. No .. e'ls *teressianos* sols s' hi presentan humilment, gorra en má, més ben educats qu' ab lo públich, y suplican rendidament que *surti* l' agulla del personatge A. ó la cartera del diputat B. que s' han *perdut* per Barcelona, afegint si molt convé un volantet pregant *que no 's comprometí*.

—¿Quin escàndol!... Aixó es monstruós. ¿Y que fa la guardia municipal que no 'n protesta, ja que se la podria creure ficada en eixas combinacions?

—Lo *cuero* no pot esbozar porque es un cos municipal de més limitada acció. Pero per fer hi 'ls possibles, en los barris del *tronxo*, per tractar ab l' hampa barcelonina, ha delegat als més ágils, forts y arruixats. Y com que no podém aplicar la *tarifa* apliquém 'ls cops de sabre. Dotats de má dura y bons pulmóns no potém los detinguts al Jutjat ni á ser possible 'ns els deixém pendre pe 'ls *teressianos*. Quan estém segurs de qui son; ¡garrotada *que te crió!* Prou cridan é imploran que volen ser portats pe 'ls *teressianos*.. y cap á la Piassa de Palacio. Pero nosaltres, convensuts de que no farém may net, apliquém la nostra *tarifa* y ¡llestos!... ¡L' árnica va á cárrech del *parroquiá!*

RAMON BERENGUER:

No ho puch sufrir...

Las tres cosas que 'm carregan
més y 'm fan sufrir, pro molt,
son: el tractar ab ma sogra,
á cal barbé esperar torn
y que lo sastre m' emprobi
algún traje qualsevol.

S. BRUGUÉS.

EXPOSICIÓ...

.....
...Solicitud ó reclám
d' un que en tot té carta blanca
que remet á Vilafranca
á n' el Ministre del ram.

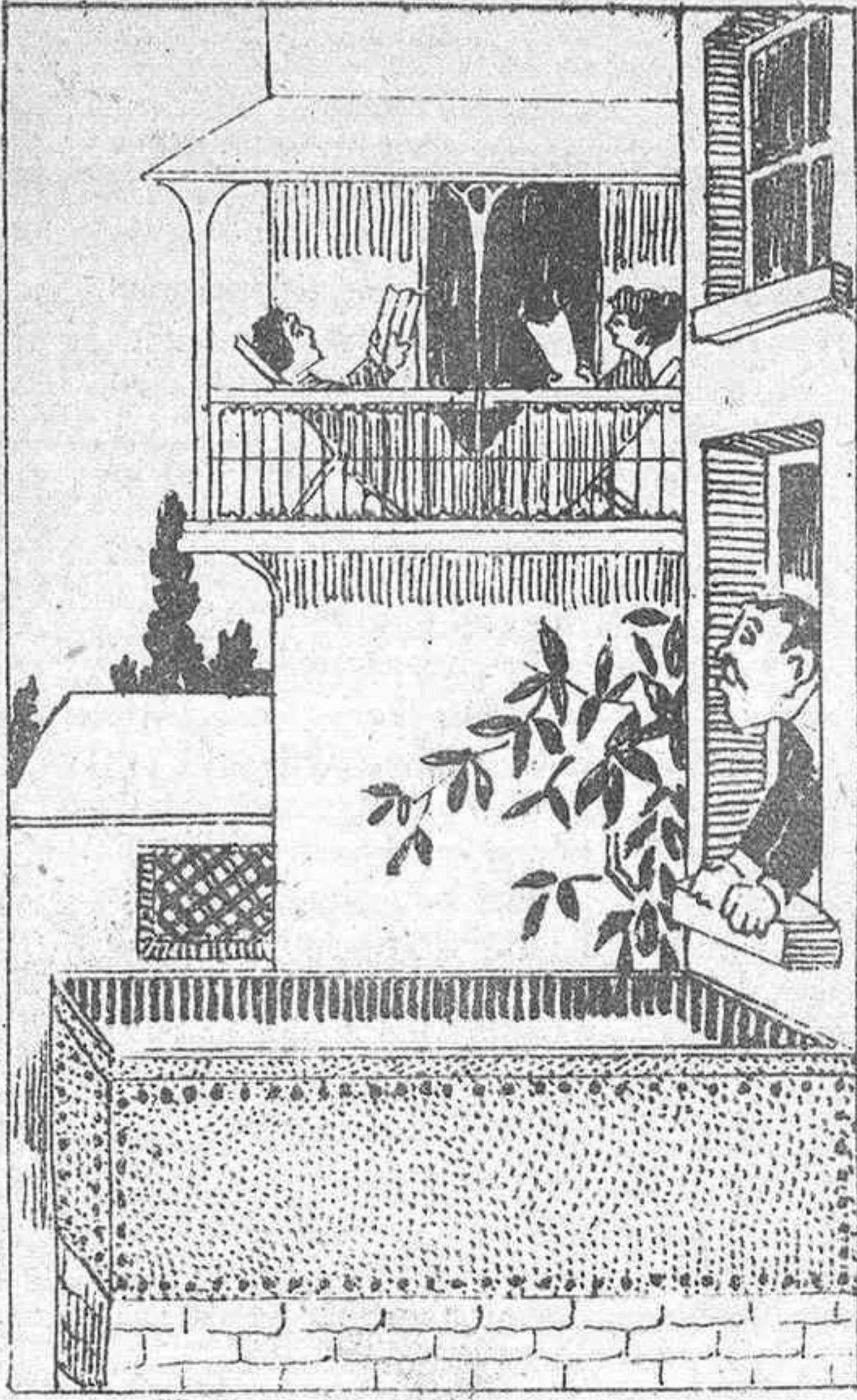
Senyor Ministre y Excel·lentísim:
l' abaix firmat
qu' es un (modestia de part) digníssim
cara-girat,
ab molt respecte y... etcetra, acut
á sa excel·lencia,
aprofitantne (ja que ha vingut)
donchs, sa presència.
En nom dels altres (y méu) pagesos
del Panadés
jo li suplico quedém entesos...
fent lo pagés.
Desde 'l séu cotxe, break ó saló
durant son viatge
ja ha vist las vinyas que feyan pó
¿oy? ¡malvinatje!
Vosté qu' es l' amo d' aqueix terré
que se las guinya,
y li conreuhan d' alló mes bè
la séva *vinya*;
vosté que sempre te la cullita
bona y á punt
y que sa brema no es pas petita
avall y amunt;
vosté que d' arbres, herbas y plantas
ne tréu lo such
y que carrega tantas y tantas
voltas 'l ruch;
vosté que golfas, cellers y eixidas
ompla de tot;
vosté que vetlla per nostras vidas...;
¡ay, jo 't rebót!
diguei *vosencia* com s' ho manega
per fer tant guany,
ja qu' en las nostras vinyas pedrega
sempre tot l' any.
Mentres *vosencia* plé 'l rebost tanca
del Pressupost,
ben buyt li ensenyan á Vilafranca
nostre rebost.
Si per sa cuyna vosté procura
salsas y talls,
la cuyna nostra recull verdura,
sébas y alls.
Per 'xó li prega l' abaix firmat,
ab reverència,
que una lley dicti ben aviat
vostra Excel·lencia,
perqué algun dia igual que las vostras
donguin tants fruyts
totas las foixas y vinyas nostras;
puig ja no dónan de vida mostras
y... ¡n' estém cuyts!!

Un veli del Panadés
que no ho es, pró fá 'l pagés.

(Es copia)

PEPET DEL CARRIL.

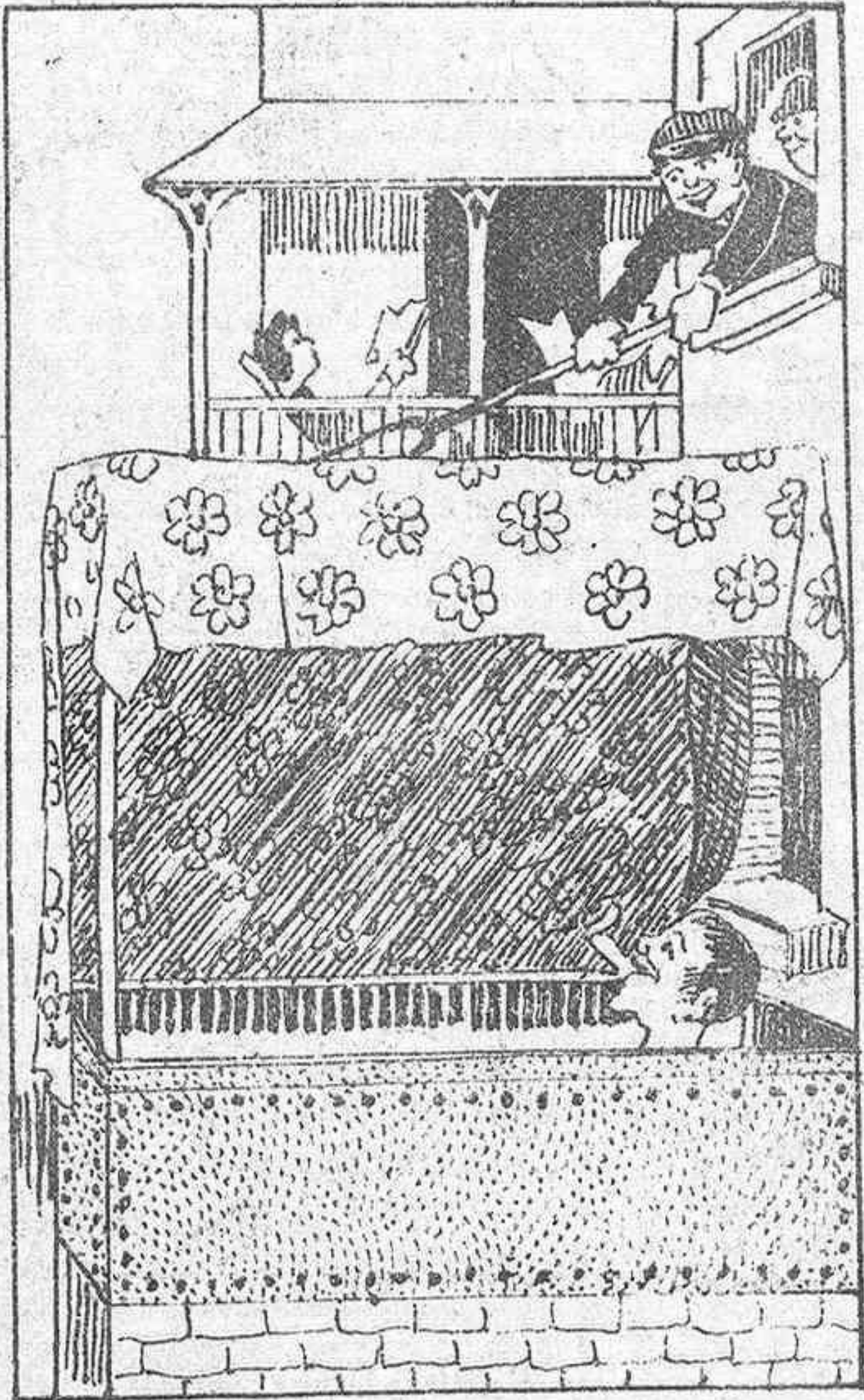
BANY DE IMPRESIÓ

—Vet' aquí que si no hi hagués aquestes xicotas á la galeria jo pendria un bany... Veyám si aquesta nit ho arreglo.

En efecte. Quan 's fa fosch, en Carlets guarneix un *armatoste* per banyarse ab decencia.

Mes quan está en lo bó del bany, la vehina de sobre, curiosa com Eva, li juga una mala partida.

Y devant de 'ls ulls curiosos d' un floret de miradors, en Carlets lluheix sas formas y pren un bany... de impressió.

L' EQUILIBRI EUROPEU

La comedia continúa

MAS PRIMERAS RELACIONES

—Recordis, Carmeta hermosa, que vosté 'm prometé ahir qu' aquesta nit 'm diria, tot lo que 'm tingués que dir

Obri, donchs, eixa boqueta y d' eixos llabiets en flor, brolli prompte una paraula que calmi ma set d' amor

¡Carmeta, una frasse sola! . . .
¡Respónguim aviat per Deu si m' estima ó no m' estima!—
...Allavors, ab dolsa veu

va dirme; —Fillet, sosséguis y no sigui tan pesat
Mon pensament me 'l guardava, pero tant m' ha importunat, que no puch ja resistirme á dirli ab sos ets y uts que, desd' ara. . . ¡'l dono á dida aixís... sense fer embuts!

—¿A dida, diu?

—Tal com sona!

—Pro digui ¿perqué? ¿qué hi fet?

—Perqué li faltan uns mesos de lactancia. . . ab bona llet.

Aixís entrarà á la mida, surtirá d' escrupuló y li creixerá 'l bigoti com á un home de debó;

Tindrà la talla deguda, será un jove més corrent y farà pesa á las donas...
conqué, alante... ¡gastamenti!

Y la róssa, cap' á Gracia fugí amunt, bella y radiant, mentres que jo 'm desplomava demunt d' un banch, somicant.

No sé 'l temps que vaig estarhi assegut en aquell banch donantme á tots els dimonis y ab lo cap entre las mans com si temés que de sopte plé de fum y desenganys s' escapés de mas ospatillas com un globo ben inflat...

Sols sé, qu' al fi, una maneta

va posarse entre mas mans, y va dirme una veu dolsa á cau d' orella;

—¿Qué fas?

¿Com es que 't trobo que ploras?

—¿Qué veig?... ¿Tu aqui, Monserrat?

—La mateixa! Rés, tornava de fé entrega d' un treball y al passar m' ha semblat veuret, m' acosto y 't veig plorant ¿Perqué ploravas?... ¡Contéstam!

Jo ero un *quinto*, la vritat, pro aixís y tot, tinguí astucia per posar los ulls en blanch y adoptar un posat místich y dir ab veu de contralt sanglotejant com un mártir;
—Ah, Monserrat; ¿tu no ho sabs? M' han prohibit que t' estimi; lo véuret se m' ha privat y ara aburrit de la vida aqui m' estava pensant en agafar el tranvía fins la porta de la Pau, y un cop allí... ¡ora pro nobis! ¡tirarme de cap á mar!

—¡Aixó no ho farás!

—¿Qui ho priva?

—Ho privo jo. Si tu ho fas, jo 'm clavo aquet mateix vespre ¡un porró de sulfumant!

—Dona, per Deu!..

—Per Deu, home..

Aqui tots dos vam quedar ab nostras mans enlassadas llarga estona...

—Monserrat vaig dir per fi... ¿Y la simolsa?

—Ni que fos un clau dinal faria tornarme enrera, va contestarme arrogant... Sols tinch pór que la corretja 't tombi á tu...

—¡No, aixó may!

Ni que fos una pistola

ó un Krupp á mi 'm fa tombar... Pro ja veurás, filla meva, jo crech que aquí lo que 'ns cal es transigir. Lo meu pare no vol que hi vagi tant tart.
—Y 'l meu, promet estobarnos si algún día 'ns veu plegats
—Donchs, res de nits

—Ni que 'ns vegin

—Y com s' arregla aquest cas?

—Jo t' ho diré. Tú ¿á quina' hora vas al matí á treballar?

—A las vuyt

—L' hora mateixa

que hi vaig jo.. ¡Ja está arreglat! Ab la excusa que hi há feyna surtím á las set ó avans, de casa... 'Ns trobém al Parque prop la estatua d' Aribau, y aixi 'ns veyém cada día y ningú 'n sab un borrall y no fas tart y no 'ns pegan y fém el fet...

—¡Monserrat,

quin cap tens y quina empenta!

—Es que t' estimo, babau.

y quan de veras s' estima s' inventa tot .. Tu ja ho sabs;

t' estimo ab l' ánima tota y ab vehemencia tan gran

qu' hasta la vida haig de darto si tu la vols. Es probat

que las morenas són cegas quan se tracta d' estimar. .

Jo 't vull tot per mi; soch teva mes no m' enganyis jamay,

qu' allavors ab igual furia qu' estimo, també sé odiar

Y ara, adeu, porque 'l cap perdo y no 'm convé... ¡Fins demá —

Y la xicoteta ans d' anársen m' empenyé dins d' un portal y 'm deixá al bell mitj de 'ls llavis un bes... d' aquells que fan sanch.

M. RIUSECH.

(SEGUIRÁ)

BOHEMIA...

A mon estimat amich
Joaquim Vilamala. (J. Alamaliv)

.....

Un vell á un jove escoltava
y escoltantlo mitj somreya
veyent com s' escarrassava
y ab gran calor defensava
la estranya vida que feya.
—Lo que 'm passa á mi temps há
no ho entench per més que ho pensí
y 'l que m' ho vulgui explicá
dificilment trobará
un argument que 'm convenci
de que té rahó de sé
lo surtirme al revés tot,
¡ni m demostri que está be
que may tingui cap calé
sent com soch un bon xicot!
Perque jo, si val á dirho
passat del poch trevallá,
del aná tart á retiro,
y que 'l que gasto no ho miro
¿que més me poden tatxá?
Are, si á notar se empenyan
que tinch més d' un compromís
(y no soch de 'ls que 'ls desdenyán)
al citarmho, sols m' ensenyan
que al mon, jo no hi visch felís,
puig, que jo falti á un *inglés*
á un compromís ó á una cita...
¡aixó no es faltá ni es rés!
qui faltan ¡son 'ls calés!...
¡quan un més 'ls necessita!
Fa temps que m' están faltant
unas botas y un vestit
donchs, ab tot y sé molt gran
la falta que 'm fan ¿creuran
que may ningú m' ha sentit?
Tambe 'm fa falta una nena
que 'm sapigues estimá ..
¡y teni alguna *cinquena!*
perque may tingués la pena
de que 'm faltés 'l sopá.
Ja que tot me falta á mi
puch di en públich y ab veu alta:
—¡Seguire faltant així
hasta que puga teni
tot lo que us dich que 'm fa falta!...

Tota aquesta relació
va escoltarla l' home vell
y al final, ab compassió,
li va dir:—Y á mes de aixó,
tambe 't fa falta ¡cervell!...

QUIMET DE LAS COPLAS.

FESTAS MAJORS.
Tenim lo gust de participar á las
Societats de poblacions ahont se ce-
lebrí FESTA MAJOR, que en la
Litografia Barcelonesa de Ramón Estany,
CARRER DE SANT RAMÓN, 6,
trobarán un assortit inmens de cromos de totas classes, desde 'ls més senzills
y económichs als de gust més refinat y artístich, propis pera la confecció de
Programas, Invitaciones, Títols de Soci. de Foraster y de Abonat, etc., etc.
Novetat en carnets de totas classes
Preus sumament reduhits

EPIGRAMAS

A uns tipos d' una taberna
deya un borrarxo perdut:
—Fer lletras, es molt pelut
per un *burro* y jo sé ferne.

—Aixís digui que vosté
(un lladregot prossegua)
fá com jo, que cada dia
afayto, y no soch barbé.

La pubilleta d en Pi,
qu' es rica y molt bona mossá,
sempre sol parlar així.

—Lo jove que 's casi ab mi,
¡ay que l' ha de tenir grossá! .
Deu volgué di, es clá la bossá;
ó... qui sab... lo que vol di.

RAMPELLS

.....

A un pagés bastant *mussol*
li van dir per fé gatzara;
—Pensa que pel Juliol
¡res de dona ni cargol
que 't surtiria á la caral!...
Lo tal ditxo ha respectat
peró, sol y á la Musclera
tant de musclos s ha atipat
¡que si no ha mort reventat
morirá de borrarxera!...

QUIMET DE LAS COPLAS.

.....

L' altre jorn deya en Bernat
—De treballá estich cansat;
y al sentir aixó en Panillos
diu;— Jo estich cansat de pillos!

PLATÓN PEIG.

¡Trapassera!

Que 'm diguis dolent, malvát,
pocasolta, tarambana,
descarat, ximple, pavana,
imbecil, home tronat,
ruch, pastanaga, mussol,
ingrat, beneyt del cabás,
de tot aixó no 'n faig cas,
ni 'm disgusta poch ni molt.

Perque ja es del tot provat
que ab tals termes poch t' abonas,
puig aixó es propi de donas,
que 'l promés las ha deixat.

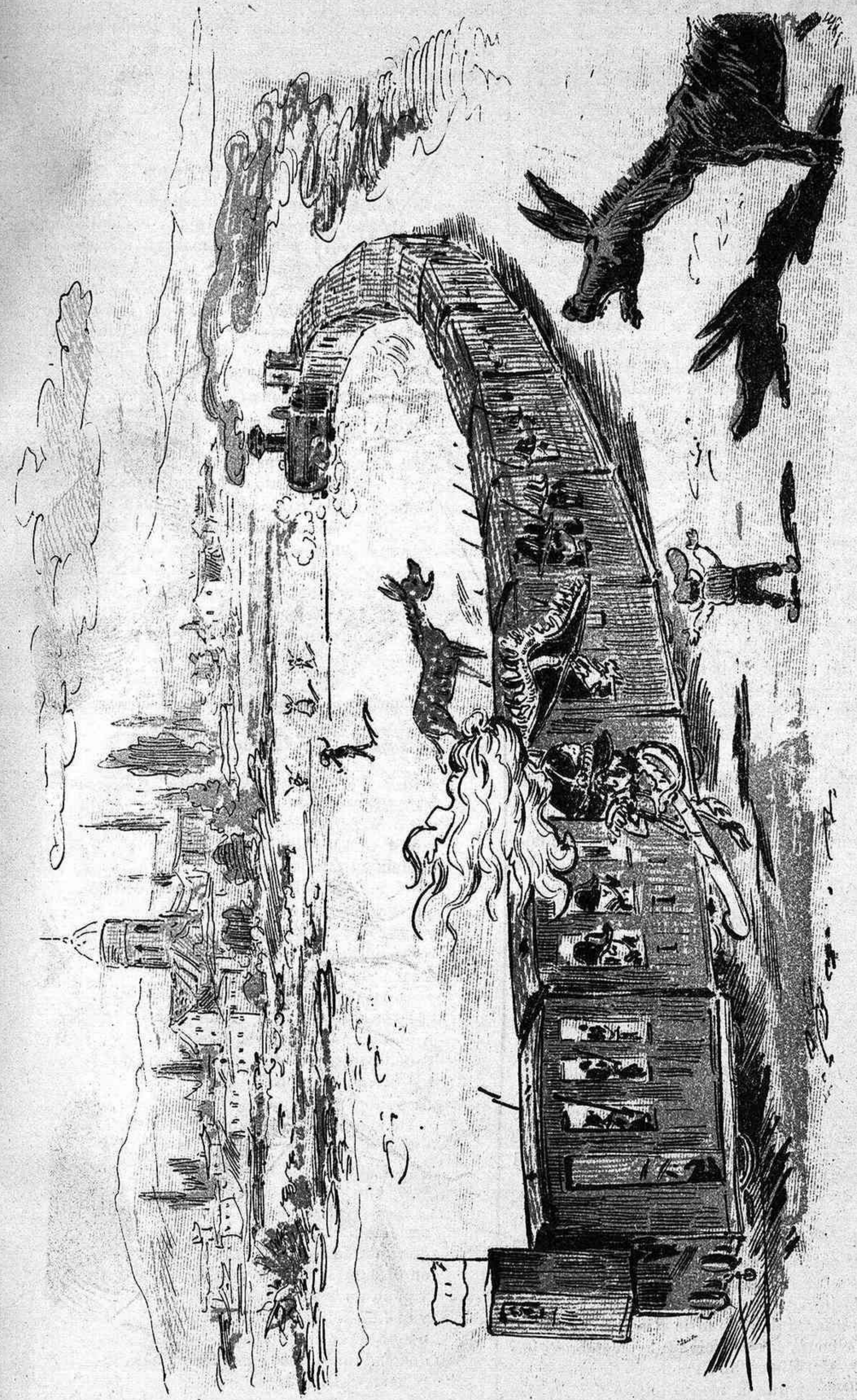
Digas tot lo que 't convingui,
no 't descuidis ni un sol mot,
esbravat, abóca'ho tot;
del modo que més bé 't vingui.

Digam brétol y tronera;
digas que no t' agradava
pro dir que jo no t' aymava...
¡aixó es massa! ¡trapassera!...

NOY DE LA SAL DE PREMIA.

El nostre ram de Correus
es l' enveja dels estranys:
el manegen unglas llargas
y s' hi ensenyan jochs de mans

La xamosa Vilafranca
may més veurà cosa igual;
disfrutà 'l tuf d' un ministre
y els plomalls d' un general.

TEATROS

NOVETATS

La última obra estrenada entre nosaltres per la eminent Vitaliani, es lo drama de Bracco *Una donna*, que tant per l'argument com explanació del mateix, fá recordar massa á la tant popular de Dumas (fill) *La dama de las camelias* si bé la obra del escriptor francès es mes humana tota ella y son final vé acentuat per lo sufriment de la protagonista durant lo transcurs de la obra.

Lo final que Bracco dona á *Una donna*, es propi sols dels autors que no troban cap recurs y apelan al suicidi, que además de no convencer al públich lo deixa fret perjudicant en gran manera á la obra.

Dimars passat y ab concurrencia del tot lluhida y numerosa, tingué lloch lo despido de la eminent artista y per lo tant de sa companyia habétseli tributat una ovació sumament extraordinaria al finalisar lo tercer acte de *Maria Stuarda*, que com ja es salut interpreta de manera magistral.

En dita nit, la trobarem encare superior á las anteriors representacions. Verdaderament se identificá d'un modo tant extraordinari ab la desventurada protagonista, que mes que ficció semblava verdadera realitat.

L' éxit de la Sra. Vitaliani torná á repercutir en lo quint acte, tant en la escena de las sevas cambreras com en la de la confessió y moment suprém que vá al suplici imprecant á son infiel y traïdor Leicester, causa principal de son infortuni.

Pasma y admira la vritat y talent artistich que en dit acte desplega la eminent Vitaliani.

Acabada la obra, nostre públich li feu una despedida carinyosa y entusiasta que no pará hasta que sumament conmoguda, dirigi la paraula al públich demostrant son agrahiment y desitjant la ocasió propicia pera tornar entre nosaltres.

A *revedersi* sigué sa ultima expressió; é igual es nostre desitj si be en altra temporada li desitjem si no mes triunfos, á lo menos mes positivisme en la taquilla puig sembla mentida s' haji vist tan retreta y abandonada, quan ab l' entusiasme que ha treballat, s' ha fet digne del mes gran éxit.

TIVOLI

CIRCO EQUESTRE

Los extraordinaris plens que hi hagueren en lo dia del *debut* y diumenje següent, son probas ben manifestas que nostre públich estava frisós per un espectacle de varietats y cap mes indicat que 'l que presenta lo Sr. Alegria, puig que cumpleix del tot sos desitjos.

En la *troupe* presentada en lo present any, hi sobresurt lo número dels cossos amaestrats per lo conegut domador Mr. Spessardi que executan un sens fi de exercicis y que logran l' admiració del públich per semblarli impossible se pugui arribar á tant alt grau de domini.

Además de dit domador, hi ha com á notables, los ciclistas germans French's, que ab tot y ser tan gastat son trevall y haberse vist verdaderas notabilitats en son género, executan algun s exercicis nous y de molt equilibri que logran entusiasmar als espectadors: també sobresurt la *troupe* Jacopi, si be l' hi fa molt mal lo recort que 's guarda de la familia Riego que treballá l' any passat. Además cal mencionar los célebres gimnastas Dorina y Mr. Ricard ab sa colecció de gossos notablement *civilisats* y que á menut logran las francas riallas del públich sos graciosos exercicis.

Lo resto del personal, sense ser tant notable, es molt digne d' aplauso.

Pera avuy está anunciat lo debut de Paula Piquet y clowns Kerwisch y Paco.

Sabem que la Direcció te empenyo en procurar debuts semanals, á fi d' anar donant varietat al espectacle.

TIVOLI

CONCERTS D' EUTERPE

Pera diumenje próxim, festivitad de lo Naixement de la Mare de Deu, prepara la llorejada Societat coral «Euterpe de Clavé» un concert matinal que será lo quint de la present temporada.

En lo programa hi figura la polka *Esther* y rigodon *Una f nlada* de Clavé; *Vesprada d estu* y *Tirant l' art* de Goula; *La cassa* de Gounod y *Lo cup* de Ribera (C); además de lo preludi de *Herodiade* de Massenet; *Polonesa* de Martinez Imbert; sinfonia de *Mignon* de Thomas y la serenata de Hubens *Los guitarreros*.

Com á *plat fort* está anunciat l' estreno d' una melodia pera orquesta de Orense, titulada *Cautiva* y un coro á veus solas de nostre company en la prempsa Sr. Borrás de Palau titulat *Consó de Maig*, la que ja es algo coneguda per haberla cantada en vetlladas extraordinarias l' eminent baritono Sr. Blanchart en nostre gran teatro del Liceo y ara son autor la ha arreglada pera coro infantil ab acompanyament del d' homes.

No duptém de son bon éxit, donada la pericia de son autor.

Ab tant escullit programa, es d' esperar un brillant resultat.

UN COMICH RETIRAT.

El retrato

Si bé l' invent de la fotografia,
ha sigut un invent,
que s' ha perfeccionat més cada dia
y es d' una utilitat certa, evident;
no deixarán de veure, mitj fixants'hi,
pe 'l molt y molt abús que d' ella es fá
qu' arribará que cansi
y que casi ningú l' aplicará.

Créguinme qu' es un fástich...
Agafin un diari, una revista
y tinguin per segú, que com un cástich
el retrato hi veurán d' algún artista.
Aquet perquè fa *xulos* á la escena;
aquell perque pintant, pinta algún *pato*,
tot val avuy la pena
de publicá un retrato.

De manera, que ja sabém de sobras
un per un, qui 's dedica á las ciencias
qui es que *reventa* l' art; qui escanya als pobres
y tot ens ho empassém per *eminencias*.

Fins crech qu' á continuar eixa mania
arribarém al dia
que veurém retratats burots y *guras*,
en diferentas formas y posturas,
y quan no 's trobi res de publicable
y quedin retratats fins els burots
no extranyo siga dable,
que cad' un de nosaltres fós *notable*,
¡y 'ns retratin á tots!

E. BOSCH Y VIOLA.

TIROLI CIRCO ECUES'IRE

Tant los grans com las criaturas
van á veure cada dia
los mil jochs y travessuras
de la gent de l' Alegria.

Campanadas

Llegeixo en un periòdich, que l' espasa Fuentes porta guanyats líquits en las 50 *corridas* torejadas aquest istiu, 40,000 duros. Com qu' encara li faltan torear 13 *corridas*, puig eran 63 las que tenia contractadas, resulta qu' aquest hivern 's trobará ab uns 50,000 duros més que 'ls que tenia l' hivern passat, si es que 'n tenia algún.

Aixó son ganancias netas, pagats tota mena de gastos y ab entera independència de lo que cobran los toreros de sa cuadrilla.

Y aquest explotador ab coleta, es lo que á principi de temporada va dir que no podia aumentar lo sou de 'ls picadors perque de ferho aixis hi perdria diners!

¡Ja 's veu! ¡50,000 duros rodons de ganancias!

Algún dia, los toreros eran grans toreros, guanyavan menos y tenian fama de rumbosos. Avuy son dolents, cars y además ratas com un rediantre

¡Com cambian els temps!

✱

L' altre dia fou auxiliada en la casa de Socorro del ca-
rner de *Barbará* una xicota de 17 anys anomenada *Barbara Barb stro* que cometé la *barbaritat* d' envenenarse en una escaleta, al costat d' una *barberia*, beventse una solució de mistos perque 'l seu xicot, *bárbaro* (ó mancebo *barber*) l' havia abandonada.

Deu meu, quanta *barbaritat!*

✱

Los senyors de la marina de guerra l' altre dia van sentirse indignats perque un periodista de Sant Sebastián havia dit que s' havian quedat tancats á Bilbao com á Santiago de Cuba.

Per ferse passar la indignació van anársen en gran número fins á la redacció del periòdich ab la intenció de trencarli 'l c p a' autor del suelto.

Aixis y tot no van trencar res, puig 'l periodista 's defensá ab una ampolla de tinta y 'ls agressors ab una mica més 's vehuen arrossegats pe 'l poble.

Aquets senyors que anant tumultuosament á descalabar periodistas crehuen qu' aixis s' olvidarán los desastres passats, haurian de recordar que en castellá s' escrigué ja fa sigles l' epigrama qu' acaba dihent;

*Arrojar la cara importa,
que el espejo no hay de qué.*

✱

El comte de Villeroi fent una excursió en automòvil pe ls voltants de Paris, va atropellar á un carrabiner que morí á consecuencia del accident.

Lo comte ha entregat 50,000 franchs á la viuda de la víctima y s' ha posat á disposició del procurador de la República.

Además de 'ls deu mil duros, será probable que l' aventura li costi tres ó sis mesos de presó per imprudència temeraria.

Hasta ab aixó s' han de diferenciar els nobles francesos de 'ls espanyols

Aquí un titol qu' hagués causat semblant desgracia, hauria fugit com un llamp per no arrostrar las consecuencias.

Y en cas de que no hagués pogut fugir, tota sa grandesa no hauria passat d' abonar un enterro de tercera per la víctima y un regalo de deu duros á la viuda.

En quant á lo d' entregarse á la justicia ni somniar'ho.

Per més qu' hauria sigut inútil perque la justicia no s' hi fica ab tituls nobiliaris.

✱

Un amich meu que té nas de gos, me explicava l' altre dia que 'l seu *olfato* es tant fi, qu' ell, sols olorant una persona, ja endavina la mena de professió, género de vida ó classe social á que perteneix.

Algunas de las sevas observacions o'fatorias son curiosas.

Els capellans y sobre tot si son jesuitas, poden á coco drilo y serp.

Las monjas y beyatas á bacallá en remull.

Els toreros, flamenchs y demás genteta, á amoniach.

Gran part de nostres oficialets á bolquers de criatura.

La gent de justicia put á cánem

Los senadors, diputats, regidors etc. á meló, cindria y pepino.

Els governadors, inspectors y policias á claveguera.

Els banquers y bolsistas á llop y guineu.

Molts mestres d' estudi fan sentida á cranch.

Las donas de vida alegre á drogueria.

Y las mossas del poble á farigola y romani.

Haventme dit lo meu amich que no sols posava l nas á las personas sino també á sas obras per determinar la pudor de las primeras, vaig preguntarli quita sentida feya en *Xirigotas*.

L' home ensumá un número de la *Publi* y apartá la cara ab repugnancia.

— Qué 't sembla? vaig preguntarli. ¿De qué fa olor e qui escriu las *Xirigotas*?

— Donchs, put... á carabassa vinera y encare ab molta sentida d' agre

— Es que l' han baixat de categoria, vaig afegir jo.

✱

En una, — mitj *lata*, mitj historia— que publica l' Albert Llanas per entregas ab lo titol «Trenta anys de teatro» diu qu' al seu entendre hi ha pochs autors dramátichs.

Aqueixa afirmació es inexacta ¡Pochs autors dramátichs! Podrá dir «pochs de bons,» perqué lo qu' es de dolents n' hi ha més que un foch no 'n cremaria.

Sense anar més lluny ¿qué s' hi juga en Llanas qu' aquest any si la empresa del Romea vol *posarlas*, troba mes de cent obras novas?

Si precisament de toreros, dramaturchs y literats es de lo que aném més abundants.

Per aixó 'ns lluheix tant el pél.

✱

Los vehins del poble de Turbias, diócessis de la Seu d' Urgell, han dirigit al prelat, cardenal Casañas una exposició demanant que 'ls tregui el rector, al que tatxan *na la menos* que de «instrument de Satanás» (tal com sona).

L' aprofitat *mossén* segons ls vehins de Turbias, *sols* te en son actiu los següents *serveys*;

1er. Haver desaparecut la seva majordona Carme Baró, embrassada de sis mesos, sens dupte per anar á *evacuar* alguna diligencia.—2on. Haverlo vist distintas vegadas en amagatal's y barranchs ab una dona casada de poble de Cármaniu anomenada Dolors Pons.—3er. Anar á passar las nits á casa d' un' altra casada, Ramona March quan son marit, qu' es pastor, 's quedava á la nit ab los remats.—4art. Haver intentat abusar d' una tal Ramona en son propi domicili y de dugas noyas noménadas Maria y Dolors Torres en lo camp.

Hi hi més cárrech's encara, pero com aquestos no 's refereixen al sext y nové manament, sino als altres, 'ls suprimim, puig queda suficientment demostrat que mossén Clot, lo rector de Turbias, havia d' haver nascut á Turquia ó Marroch per fer la felici at d' un serrallo de tres ó quatrecentas moras.

Perqué 's veu qu' á l' home no li falta pit per atipar á tot un poble, encara que las calsas 's declarin en huelga.

✱

De l'anada del ministre d'Agricultura á Vilafranca del Panadés ne recullo alguns detalls cómichs que m'han fet molta gracia.

Los camrers tingueren de passar un *quant* lo dia que 's feu l'últim apat, puig habent sigut contractats per dos dias, sols 'ls ne volgueren pagar un... Tots els comensals— inclús el ministre y 'ls demés invitats— tingueren d'afuijar una pesseta per barba.

Als periódistas ningú, 'ls hi digué —¿Ases, que feu aquí? y tingueren de pagars'ho tot, no recullint ni un cigarro de paper de momio.

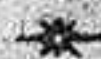
Va ferse un reparto de premis al mérit, á la virtut y á no sé quantas cosas més y 'l secretari qu' havia de llegir la Memoria volia fer'ho en catalá, segúns costum. Van exigirli que ho fés en castellá y dimití punta en blanch.

Allavors se tingué de buscar un secretari de *quita y pon* y va exercir de tal y va donarse llustro devant del ministre, un tal Modest Vidal, que segúns sembla es un matalasser del carrer del Consulat.

En l'acte del reparto de premis un de 'ls agraciats va besarli la má al ministre, quan aquest li feu entrega del que li tocava.

Ademés dos periodistas van anar á garrotadas, sens dupte per alló de que allí ahont falta pa, sobran disputas.

En resum; una festa que s'ha volgut fós sonada y de la que á Madrid ne van plens (perqué 'ls hi convé) y que sols ha resultat un colmo de tonteria y cursilisme.

Retallo d'un periódich de Madrid.

«Lo general Weyler surti de la Cort el 20 de Mars y ha recorregut el següent itinerari. De Madrid á Barcelona; d'aquí á Mahó; d'aquí á Palma; d'aquí á Son Roca; d'aquí á Palma altre cop; d'aquí á Barcelona; d'aquí á Sant Quinti de Mediona; d'aquí á Sant Boy; d'aquí á Barcelona; d'aquí á Sant Boy (2.ª vegada) y viceversa; de Barcelona á Vilafranca y d'aquí á Madrid. Tot aixó en menos de quinze dias».

Ja tenim un motiu per aplicar á ne 'n Weyler d'aquí endavant; lo de «general Esquirol»

Y ara preguntém ab lo fabulista,

Tantas idas
y venidas,
tantas vueltas
y revueltas
quiero amiga
que me diga;
¿Son de alguna utilidad?

L'Unamuno, aquell setciencias empalagós, ha fet un discurs á Bilbao qu'ha soliviantat als seus paysans. Entre algún concepte digne de tenirse en compte, ha desbarrat en altres de valent, posantse en oberta oposició ab los seus compatriotas que, com es degut, li han manifestat lo seu desagrado d'una manera bastant ostensible.

Un de 'ls trossos més criticats de 'l seu discurs ha sigut aquell en que 's refereix á la seva llengua mare;

«No m'agrada que 'ls vascongats escribiu en vascongat, baldament hi penséu, y baldament no siguéu vosaltres los millors traductors á la llengua estranya de vostre propi pensament. Te aquest matissos y giros que sols en la llengua en que espontáneament se produheix poden revelar-se, pero no hi fa res, empenyéuse en escriure en llengua castellana y sacrificuéulos».

¿Eh que bé? Donchs el mateix Unamuno qu'ara s'expressa aixis, deya als paissos de llengua catalana fa uns dos anys desde *La última hora* de Palma de Mallorca.

«No me gusta que los catalanes escriban en castellano si es que en él no piensan, y no me gusta esto, porque no

creo que sean ellos mismos los mejores traductores á la lengua extraña de su propio pensamiento. Tiene este matices y giros que sólo en la lengua en que espontáneamente se produce pueden revelarse y si se empeñan en escribir en otra los sacrificarán».

Y ara fassin el favor de lligarme aquestas dugas moscas per la quia y diguinme quin cas pot fersen d'uu filosof y pensador que ab tanta facilitat cambia de pensament.

De sabis es mudar de consell, pero fillets de Deu ni tanto, ni tan... Unamuno.

SECCIO TELEGRAFICA

(Servey particular adelantat — pe 'l *fil especial* de LA TOMASA—qu'encare ningú may no li ha trencat.

OPORTO, 2.—A l' hora d'aixugat y tornem'hi. En vista de que las autoritats espanyolas no han reclamat nostra extradició, las idem portuguesas han acordat deixarnos anar lliures y sin *cuestas*. ¡Gracias á Deu! Celebrarém l' hora de la llibertat ab una menjada del nostre plat favorit. ¡A la salut de las donas espanyolas!

MARIO Y MARCELA.

DONDE LAS DAN LAS TOMAN, 1.—A la hora de las garrotadas. Tinch la satisfacció de manifestals'hi que hi pegat un *j.co* á ne 'n *Cullaretas* del *Eco de las clavegueras*. Li he badat el meló. Aixis obran els *quebelleros* ab los que no 's volen desafiar.

BATATITA.

DONDE LAS DAN LAS TOMAN, 1.—A l' hora de «Bola va» No 'n creguin ni una pa'aula de lo que manifestá en *Batata*. Va dirme qu'arribava de Bilbao per arreglar aquell assumpto Jo li vaig contestar que estava apunt. Surtirem al carrer y va intentar agredirme; pero no 's va queixar de la pesada ¡Pobre *Batatita*! Si 's descuyda me 'l menjo. ¡Sort que me 'l van treure de las mans!

CULLARÉ-TAS.

CORRESPONDENCIA

C. G. Redembach. L'aquarela ja me l'havia enviada, y retoçada 's publicá en nostre periódich — I. Soler. Respecte á lo que 'ns demana está molt bé, accedim gustosos, pero hauria de pendres la molestia de passar ó enviar á buscarlo puig no tenim repartidor, ja que de suscripció no més ne tenim á fora. — Ricart B. Orriols. Ja estich cansat de sentir lo mateix modisme. De modo que... «no val á badar». — *Quimet de las coplas*. V. bene, agrañint — *Platón Peig*. S'aprofitará alguna cosa. — *Ayguia freda*. Excepte la targeta va lo demés. — *Montabliz*. El vers procuaaré d'arreglarlo si bé no li asseguro. La xarada va bé. *Dos gossos d'ayguia*. — S'aprofitará un cantar Fassim el favor d'enviar l'original dins d'un sobre desclós y ab lo títul «Originals d'impremta.» D'aquest modo ab un quart de centim ne surten é hi guanyan vostés y nosaltres. — *Rampells*. Rebut lo seu copiós envio y gracias. Serveix casi tot. *Albert de Vilafranca*. S'acceptan. — *Baldiri Costa*. Aixó qu'envia es un romanso de cinch céntims. Los mateixos que 'ns costa de carter per no enviar l'original com es degut. ¿*Quosque tandem abutere patientia nostra?* — B. Raméntol. Ab molt gust, pero adverteixi lo mateix que dihém al senyor I. Soler. R. Amorós Aceptats ab un xich de retoch. — *Pere Picó*. Latosa com ella sola. — I. Sala. Bueno — *Antoni Vallbona*. Ni ab rodas, fill meu. Es massa llarga y difusa. — R. Ritmich. Van bé — *Rampells*. Molt bé gracias. — J. Cristiá. Home y qué n'haig de fer de ls *lios* qu'entró vosté y 'l seu amich 's portan? De tots modos retiro 'l treball. — R. Homedes. M'ha dit un aucell que vosté espigola en altres camps ¡Ojo al Cristo! eh, sino anirá á la vergonya pública — E. Bosch. Aceptat. — *Un esparragueri*. Id. — *Pere Vall*. La xarada y un epigrama serveixen. — *Montabliz*. Va bé. Se publicará lo del últim envio.

REGLAMACIÓ DE 'LS XANXES

— Modere un poco la marcha
senyor don Chuan
y fíjese de que modo
portém los guants!

ESTE

SECCIO DE TRENCA-CLOSCAS

XARADA

En Pepet buscant un llibre
enfiat dalt d' una escala
va caure y—girat primera—
cremá lo dos de la cara
ab una total que duya
per una tres agafada.

J. MONTABLIZ.

GEROGLIFICH

JERES
N GALA
MORT
LA DESHONRA
R. RITMICHS.

TARJETA

Formar ab aquestas lletas lo ti-
tul d' una joguina ab un acte.

AIGUA FREDA.

CONVERSA

—Escoltam rateta.
—¿Que vols Pepet?
—¡Oh! no m' ho neguis Carmeta.
—¿Pro que vols, ximplet?
—Vull fer à ta maneta
lo que havém dit fa poquet.
ALBERTET DE VILAFRANCA.

SOLUCIONS

A lo insertat en lo número anterior

Xarada.—*Re-com-pen-sa-ri-a.*
Logogrifo —*República.*
Anagrama.—*Ca-bo-Bo-ca.*
Ters de sílabas.—

MO NI CA
NI CA SI
CA SI MIR

LA TOMASA

Periódich festiu, Il·lustrat y Literari

PREUS DE SUSCRIPCIO

Espanya y Portugal tmtre.	1'50 ptas
Cuba y Puerto Rico	» 3 »
Extranger	» 3 »
Número corrent. 0 10 »

LITOGRAFIA BARCELONESA
S Ramón, 6.—BARCELONA

